

2. Нікітін В.С. Правовий аналіз поняття «правоохоронна діяльність. *Стан та перспективи розвитку адміністративного права України*. Одеса : ОДУВС, 2022. С. 173–174.

3. Правоохоронна діяльність органів Національної поліції. Законодавство. Коментар. Роз'яснення / за заг. ред. В.С. Ковальського, С.С. Чернявського. Київ: Юрінком Інтер, 2022. 336 с.

4. Про Національну поліцію : Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

5. Романова А. Правоохоронна діяльність і воєнний стан: морально-правові особливості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2022. № 3 (35). С. 89–94.

Чорногуз Рустам Юрійович,
курсант I курсу бакалаврату, «Правоохоронна діяльність»
Національна академія внутрішніх справ

Науковий керівник:
Білик Вадим Миколайович,
професор кафедри поліцейської діяльності,
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Введення правового режиму воєнного стану Указом Президента України № 64/2022 вимагало миттєвої адаптації всієї системи державної влади. Органи поліції опинилися на передовій не лише забезпечення внутрішньої безпеки, а й збройної відсічі агресору. Законодавець швидко відреагував на нові жорсткі реалії: ухвалення Закону України № 2123-IX від 15 березня 2022 року кардинально розширило повноваження правоохоронців. Їм надали право застосовувати бойову техніку, артилерію та зброю нарівні з військовослужбовцями ЗСУ [2, с. 91]. Фокус діяльності різко змістився з превентивно-сервісної моделі на мілітаризований формат. Логічним завершенням цього процесу стало формування об'єднаної штурмової бригади Нацполіції «Лють», яка стала частиною Гвардії наступу та бере безпосередню участь у бойових діях [5].

Функціональне навантаження на особовий склад зросло в рази. Традиційну протидію кримінальній злочинності доповнили завдання контрдиверсійної боротьби, забезпечення пропускового режиму на тисячах блокпостів, супроводження гуманітарних колон та евакуація населення з-під обстрілів [3, с. 81]. Документування воєнних злочинів перетворилося на окремий безпрецедентний виклик. За офіційними даними відомства, станом на початок 2024 року слідчі відкрили понад 114 тисяч кримінальних проваджень за фактами порушення законів та звичаїв війни військовослужбовцями РФ. Масштаби

руйнувань на деокупованих територіях Київщини, Харківщини, Херсонщини змусили слідчо-оперативні групи опановувати нові технічні алгоритми. Почалося масове застосування 3D-сканерів Leica для огляду розбомблених об'єктів, використання дронів для фіксації пошкоджень інфраструктури та розгортання мобільних ДНК-лабораторій ANDE для ідентифікації тіл загиблих [1, с. 45].

Зміна системи поліцейських послуг відбувалася на тлі масової внутрішньої міграції та регулярних блекаутів [4]. Надання адміністративних сервісів переносилося в укриття або здійснювалося через мобільні центри МВС. Підрозділи поліції почали працювати як «пункти незламності» - під час відключень електроенергії громадяни приходили до відділків зігрітися, зарядити телефони та скористатися супутниковим зв'язком Starlink. Розширення функціоналу застосунку «Дія» дозволило громадянам отримувати витяги про несудимість чи переоформлювати транспортні засоби онлайн, що зняло частину бюрократичного навантаження та вивільнило патрульних для контролю вулиць.

Підготовка до післявоєнної відбудови ставить перед системою МВС специфічні завдання. Деокупація вимагає швидкого відновлення присутності закону в громадах. Масштабування проєкту «Поліцейський офіцер громади» на територіях зі знищеною інфраструктурою потребуватиме колосального фінансування. На територіях ведення бойових дій пріоритетом залишається розчищення територій. Вибухотехнічна служба вже знищила понад 230 тисяч небезпечних предметів, проте очищення триватиме десятиліттями.

Окремою загрозою для публічної безпеки стає нелегальний обіг зброї. З початку вторгнення цивільним для захисту держави видали десятки тисяч одиниць вогнепальної зброї, величезну кількість трофеєзували на місцях боїв. Ухвалений у першому читанні законопроект № 9538 щодо декларування зброї вимагатиме від МВС створення жорсткого механізму обліку, відстрілу та легалізації цих арсеналів.

Зростання рівня посттравматичного стресового розладу серед населення та повернення сотень тисяч ветеранів з бойовим досвідом вимагатимуть зміни підходу до вирішення конфліктів. Стандартні силові методи примусу тут часто дають ефект ескалації. Наприклад, у 2023 році поліція зафіксувала збільшення викликів щодо домашнього насильства на 20%, що є прямим наслідком суспільного стресу. Базова підготовка патрульних мусить включати посилені тренінги з кризової психології та медіації. Національна поліція адаптувалася до умов повномасштабної війни, інкорпорувавшись у Сили оборони. Наступним етапом стане складний перехідний період: поступова демілітаризація правоохоронної функції та повернення до сервісної моделі, але з урахуванням наявності травмованого війною суспільства з легким доступом до зброї.

Список використаних джерел

1. Дручек О. В., Волуйко О. М., Вакаров В. В. Правоохоронна діяльність в умовах правового режиму воєнного стану в Україні: особливості реалізації. *Науковий вісник Київського інституту національної гвардії України*. 2024. № 1. С. 43–51. DOI: <https://doi.org/10.59226/2786-6920.1.2024.43-51>.

2. Захарченко А. М. Правова основа діяльності органів Національної поліції в умовах воєнного стану. *Правовий часопис Донбасу*. 2024. № 3. С. 90–95. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-80-3-90-95>.
3. Кобзар О., Романов М. Особливості реалізації правоохоронної функції держави в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні. *Науковий вісник Київського інституту Національної гвардії України*. 2024. № 2. С. 79–86. DOI: <https://doi.org/10.59226/2786-6920.2.2023.79-86>.
4. Наливайко О. І. Трансформація системи поліцейських послуг в умовах воєнного стану: виклики для публічної безпеки та прав людини. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2026. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.2.45>.
5. Ступник Я. В. Трансформація правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2026. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.1.15>.